

La terra des de l'exili

Els kurds de l'Iraq, Síria i Turquia comparteixen, a més d'identitat, un seguit de greuges envers els estats que els han fragmentat el seu país.

Les històries de repressió, maltractaments, menyspreu i racisme són àmpliament compartides.

Així ens ho han explicat tres kurds d'aquests estats que avui viuen a Catalunya.

Faraydoon Ehsam és kirkuk (actualment a l'Iraq), però ja fa molts anys que viu a Igualada, on fa de metge. Raman Berti és d'un poble del Kurdistan que avui és dins de Síria i que prefereix no dir per por de les represàlies, fa tretze anys que va venir a la recerca d'asil polític i treballa d'encarregat de magatzem. Ismet Turk Yilmaz és de Kahta, un poble actualment a Turquia, d'on va sortir per obrir-se pas a la vida, cosa que ha fet a l'Hospitalet de Llobregat des de 1993, primer venent roba a l'engròs i actualment dirigint i cuinant en el seu propi restaurant, pràcticament l'únic on es fa gastronomia kurda. En aquest restaurant els hem reunit als tres per a escoltar les opinions que dona la perspectiva de l'exili (voluntari o forçós) i el fet de ser de diversos racons d'un mateix país.

—Quan eren al Kurdistan sabien de l'existència d'altres kurds en altres estats que no fossin els seus?

ISMET TURK: Sabíem que hi havia altres kurds, però jo no havia sortit mai de Turquia i no sabia com eren els de Síria, per exemple.

FARAYDOON EHSAM: Els kurds de l'Iraq teníem molta relació amb el Kurdistan de l'Iran, hi havia molta gent que anava i tornava, però amb Turquia era molt difícil, no ens deixaven relacionar-nos.

RAMAN BERTI: A mitjan anys 70, quan la revolta de Mustafà Barzani a l'Iraq, hi van anar molts kurds de Síria i de l'Iran per ajudar Barzani.

F. EHSAM: Tots els kurds ens miràvem la revolta com un referent. Reco-

neixem que després va ficar la pota, però el sentiment nacionalista feia que el més important fos que era kurd i feia una revolució.

—A Síria hi ha hagut intents de deportar la població kurda, com ha passat a l'Iraq?

R. BERTI: Sí, van fer un cinturó al voltant del Kurdistan, treien les terres als kurds, feien pobles petits nous i hi portaven àrabs beduïns. Ara mateix a Síria no tenim cap reconeixement com a kurds. És prohibit parlar en kurd i alguns funcionaris del registre civil no accepten els noms kurds. A més, hi ha uns 700.000 kurds que són considerats estrangers. Viuen allí des de fa molts anys i no els reconeixen.

—Quan vostès eren petits, en els seus pobles hi havia àrabs?

R. BERTI: No. Però ara sí que n'hi ha.

F. EHSAM: A la meva ciutat, a Kirkuk, també va passar el mateix. Hi va haver una arabització sistemàtica, també de palestins.

—Podien reivindicar la seva identitat kurda?

I. TURK: Mai. Als anys 80 treballava en el turisme i veia molta gent, tots podien dir d'on eren, i jo em preguntava per què no podia dir que era kurd. Ara les coses han canviat, sobretot des que Öcalan va arribar a Turquia.

F. EHSAM: Jo crec que el canvi el força la UE, quan Turquia hi vol entrar. De tota manera, no crec que hagi canviat tant. L'únic partit que tenim el van il·legalitzar. No hi ha revistes, ni televisió, ni res.

I. TURK: Però les coses vénen pas a pas. Abans era impensable ni discutir això.

R. BERTI: El PKK ha ajudat molt el poble kurd.

I. TURK: Sí, sobretot a prendre consciència de la nostra identitat. Abans érem mal vistos, analfabets que treballàvem en els pitjors llocs. El PKK ha aconseguit que els kurds tinguin dignitat, que tinguin confiança en ells mateixos. Han ajudat a fer entendre a la gent que tenien els mateixos drets que els turcs. Els meus pares, per exemple, trobaven impensable enfrontar-se a l'estat turc.

F. EHSAM: El que canvià pel nostre poble, gràcies al PKK, és la famosa frase turca "benvingut sigui tot aquell que se senti turc", per "benvingut sigui tot aquell que se senti kurd".

R. BERTI: Hi havia molta gent que els feia vergonya dir que eren kurds, perquè si ho deien, els àrabs els responien: "i on duus la cua?" Això va canviar-ho el PKK quan van estar a Síria; ens deien que havíem de sentir-nos orgullosos de ser kurds.

—I Öcalan, el líder del PKK empresonat a Turquia?

I. TURK: Ell és la representació del poble kurd, qui li ha donat confiança i ha internacionalitzat el conflicte.

F. EHSAM: Els kurds de l'Iraq, embolicats com estàvem amb Barzani i Talabani, no hem seguit de molt prop Öcalan. Per nosaltres és un altre líder kurd que ha treballat pel poble kurd. Potser no estic d'acord amb algunes coses d'ell, però em basta que sigui kurd i que lluiti pel poble kurd perquè vagi a les manifestacions que li donen suport.

I. TURK: En què no està d'acord?

F. EHSAM: En el culte a la personalitat, ni a la seva ni a la de ningú. Alhora, reconec que el poble necessita líders, sobretot en el moment actual.

R. BERTI: Però cal reconèixer que Öcalan ha fet molt pels kurds, i Barzani i Talabani també han fet molt, i esperem que facin més.

—Què els sembla el que ha passat a l'Iraq, serà positiu per al Kurdistan?

R. BERTI: Jo crec que en principi sí. Perquè si el poble kurd ja estava

Un moment del debat, que es va fer al restaurant Nissaga, de l'Hospitalet de Llobregat, un dels pocs que ofereixen especialitats kurdes al nostre país.

quasi mort, ara hi ha una certa salvació... i no és que estiguem a favor de la guerra.

F. EHSAM: Doncs els kurds de l'Iraq estàvem a favor d'aquesta guerra.

R. BERTI: Bé, jo estic a favor de la guerra que tregui dictadors, tant a Síria, com a l'Iraq, l'Iran, Turquia o qualsevol lloc del món. Però no estic a favor que mori gent civil, persones innocents.

F. EHSAM: I com fas una guerra sense que hi hagi víctimes civils? Els kurds de l'Iraq pensàvem que si aquest desgraciat [Saddam] s'hagués quedat trenta anys més ens hauria costat un altre milió de persones.

I. TURK: Que els estats es debilitin és bo per als kurds; ara, jo tampoc estic a favor de la guerra. El règim de Saddam, tal com estava, no podia durar massa.

F. EHSAM: Com que no?! Creus que sense la guerra Saddam no hagués durat?

I. TURK: Mira Milosevic.

F. EHSAM: I també hi va haver guerra. A l'Iraq tant el poble iraquí com el poble kurd no podien treure el règim de Saddam, perquè el primer que aixequés la mà ja tenia una bala al cap. Aquesta és la realitat. Sense guerra, Saddam s'hauria quedat tota

la vida en el poder, matant i afusellant la gent.

I. TURK: El que vull dir és que no és el poble kurd que s'allibera, sinó els EUA que fan fora Saddam. És clar que estic contra Saddam, però havia de ser el poble kurd i l'iraquí qui s'aixequés.

R. BERTI: Mira, el Partit Baas és molt pitjor que el partit nazi.

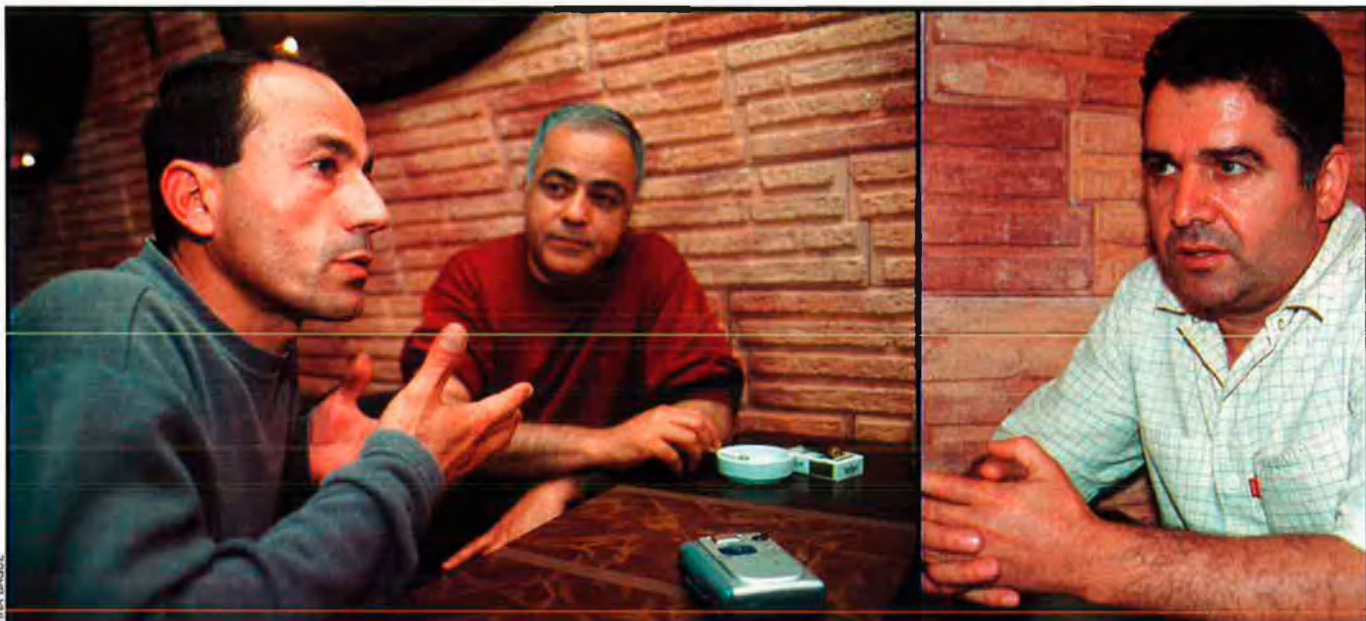
—Amb la fi de la guerra sembla que els kurds de l'Iraq tindran una autonomia com a mínim igual que la dels darrers dotze anys. Quin és l'objectiu final?

F. EHSAM: L'ideal seria un Kurdistan unit i independent. Els kurds podem tenir moltes creences polítiques i religioses, però tothom està d'acord en la independència.

I. TURK: L'autonomia és un primer pas.

—Quin paper té la religió en el món kurd?

I. TURK: Al Govern turc li ha interessat molt que la religió domini la part kurda. Les escoles religioses, els imams, els més fonamentalistes... han tingut totes les facilitats per instal·lar-s'hi. L'objectiu és que la religió agermani tots els qui viuen a Turquia, i els kurds s'oblidin de la seva identitat.

A l'esquerra, Faraydoon Ehsam i Raman Berti, tots dos fa anys que van venir, cadascú des del seu Kurdistan, un sota domini iraquità i l'altre sirí. A la dreta, Ismet Turk es va dedicar a vendre roba abans d'entrar en el món de l'hostaleria amb el restaurant Nissaga.

R. BERTI: A la part de Síria la majoria també és sunnita, però hi ha kurds jueus, cristians, xiïtes...

F. EHSAM: A Arbil, dins l'Iraq, també hi havia kurds jueus, però els van traslladar a Israel. Un amic meu kurd jueu m'ho va explicar una vegada que ens vam retrobar a Londres. Em va dir que el Mossad els va ajudar, però que ell no va poder viure a Israel, ja que per molt jueu que fos no era israelià sinó kurd. Va ser la primera vegada que vaig sentir aquesta notícia. L'Iraq també fa molt temps que utilitza la religió com una arma contra el sentiment nacionalista kurd. Però la gent és molt més nacionalista que religiosa.

—Com heu vist les mobilitzacions internacionals contra la guerra?

F. EHSAM: Només cal comparar-les amb el que no s'ha fet pel Kurdistan. Hi ha hagut una gran hipocresia.

R. BERTI: Jo només he sentit crits contra la guerra, però ni en aquesta guerra ni abans ningú no ha prestat suport al poble kurd. Ni Europa Occidental ni els EUA. El poble kurd sempre ha lluitat sol.

F. EHSAM: És més, Rússia, EUA, Europa Occidental... tots han fet negoci a l'Iraq. I quan treien calers de Sad-

dam ningú no deia res. Quan van bombardejar amb armes químiques, al Departament d'Estat d'EUA, els que ara diuen que ens defensen, només van dir que potser eren els iranians. Que ningú no es pensi que som idiotes, sabem per què vénen els EUA i sabem per què hi ha mobilitzacions contra la guerra.

R. BERTI: El món ha estat i és injust amb els kurds. Saddam va bombardejar el 1988 amb armes químiques, va matar 5.000 persones, i encara avui neixen nens amb deformacions. I no hi ha hagut cap manifestació al món per aquests fets. De fet, segons com, en les manifestacions contra la guerra semblava que donessin suport a Saddam. Després de la guerra del Golf dos milions de kurds de l'Iraq van fugir a les muntanyes per por dels bombardeigs químics. Per què no ens van ajudar aleshores?

F. EHSAM: Com diem els kurds, els únics amics que tenim són les nostres muntanyes. Si no fos per les muntanyes no quedaria ni un sol kurd.

R. BERTI: Si tinguéssim el suport d'Europa o dels EUA el Kurdistan ja existiria de fa temps.

—Què espereu de la comunitat internacional ara?

F. EHSAM: Que la qüestió kurda es tracti internacionalment i que en surti alguna solució pacífica, perquè això no pot durar sempre. És una responsabilitat de la comunitat internacional.

I. TURK: Sense solucionar el problema kurd no hi haurà pau al Pròxim Orient. Pensa que hi ha molts més kurds que palestins i israelians.

—Però el conflicte palestí és més conegut.

I. TURK: Perquè moren jueus.

R. BERTI: El problema és que els règims àrabs comercen amb el problema palestí. Com feia Saddam. Tothom sap què passa allà, i en canvi, de nosaltres, ningú no en sap res.

—Per no tenir no tenen ni militants suïcides...

F. EHSAM: És clar que no. Per arribar a això s'ha de passar per un procés molt religiós, i el poble kurd això no ho té. La nostra lluita ha de ser més política que militar. El que hem de fer és defensar-nos perquè no ens exterminin. Ara tenim una oportunitat com mai i és que interessem algú, de veritat, i aquest algú són els EUA. Pot ser que ens tornin a vendre, sempre tenim aquest perill, però...

R. BERTI: Tots han jugat amb nosaltres: els EUA, Europa....

La delirant connexió Terra Lliure - PKK

Tant Faraydoon Ehsam com Ismet Turk Yilmaz han pogut fer la seva vida al nostre país sense massa complicacions. Però no és el mateix pel que fa a Raman Berti. Les dificultats per aconseguir asil polític i la nacionalitat el van fer un blanc desitjat per uns policies que creien haver descobert la connexió catalana del PKK, amb línia directa amb Terra Lliure, l'any 2000! I així ho explica: "Des de 1990 que sóc a Barcelona. L'any 2000, quan van detenir Öcalan, un dia un home va venir a la meua feina i va cridar: 'Raman!' Jo em vaig girar i no sabia qui era, em va demanar de parlar amb mi, em va dur a un racó i de cop m'ensenyà una placa de policia. Jo li vaig dir què volia i em va dir que anés aquella tarda a la comissaria de Via Laietana. Li vaig preguntar què havia fet, i ell em va dir que no era res, que em volia preguntar sobre el poble kurd. Li vaig dir que hi aniria, però amb la meua dona, que és d'aquí. A la comissaria em van fer preguntes sobre el PKK; de fet, quan vaig demanar la nacionalitat, un policia ja va venir a casa per comprovar les meves dades i, com que en la sol·licitud vaig posar que tenia relació amb un partit kurd, el policia que em va venir a veure em va amenaçar: 'En el teu expedient has posat una cosa molt interessant, però sembla que ets dolent.' Volien saber si tenia relacions amb el PKK a França, Alemanya i Holanda. Em deia que no tingués por, que ells eren amics del poble kurd. Això a mi em sembla molt bé, els deia. Aleshores em van preguntar que si el Govern turc matava Öcalan què faríem, i jo els vaig dir que què havíem de fer!, era un líder kurd que esdevindria un heroi del

Kurdistan, però que no faríem res, que no posaríem bombes enlloc. Vaig estar-m'hi quasi una hora i mitja. Em deia que si els ajudava em donarien la nacionalitat, que ells ajudarien el poble kurd, però que els digués què feien els kurds d'aquí, és a dir, fer d'espia. I jo els deia que sobre el poble kurd no vull treballar, encara que m'ofereixin milers de milions o la nacionalitat de molts països, jo no vull traïr el meu poble. Més endavant va tornar a entrar a la feina, i em va dir que em volia veure a l'aeroport, ja que ell vindria d'un altre lloc, i que em volia veure allà. Hi vaig anar amb la meua dona i un cop allí van tornar les preguntes, em va demanar si tenia contactes amb Terra Lliure! I jo els deia que no els coneixia ni en sabia res. Aleshores em va dir: 'Saps que estàs dins l'aeroport?'; i jo: 'Clar que ho sé, és on he vingut'; i ells: 'Saps que des d'aquí et puc enviar al teu país'; i jo: 'Fes-ho.' Aleshores la meua dona va dir: 'però, que ha fet res aquest home?', i em van respondre: 'No, és una broma.' Després em seguien i me'ls trobava quan anava a la feina, aleshores em deien que era casualitat, que 'passaven per allà'. Encara em van parar una darrera vegada. Havíem quedat amb en Faraydoon i l'Ismet per preparar la festa del Nowruz [Cap d'Any kurd] i em van aturar davant del restaurant. Eren tres, el policia i dues noies. Cridant em deia: 'com que no t'ajuntes amb els kurds, eh! i véns aquí a fer reunions.' Jo li vaig dir què és el que fèiem i que si volia vingués a seure amb nosaltres. Aleshores van venir en Faraydon i l'Ismet i el van amenaçar de denunciar-lo. I a partir d'aquell dia ja no el vaig tornar a veure." O. C.

F. EHSAM: Hem estat els que hem prestat suport als EUA sobre el terreny, i ara som l'únic lloc a l'Iraq on poden passejar tranquils. Qualsevol kurd et dirà que els dóna la meitat del petroli gratis si es queden aquí, i les bases, les que vulguin. De fet, això ja ho teníem, el que passa és que abans eren gent de Saddam i ara marines.

—A part de vostè, Ismet, que va i ve més o menys quan vol, els altres tenen previst tornar algun dia al Kurdistan?

F. EHSAM: Jo espero que sí, fa 25 anys que no torno a casa, en tinc moltes ganes i hi aniré de seguida que la cosa s'estabilitzi.

R. BERTI: Jo de moment no puc. Ja he passat tretze anys fora, però tinc moltes ganes de tornar.

I. TURK: Jo crec que vosaltres a Síria sou els que patiu més del Kurdistan. Fins i tot a l'Iraq estan millor i poden enviar representants al Parlament i reconeixen que hi ha un lloc que es diu Kurdistan.

—Si ja és complicat transmetre la identitat kurda al Kurdistan, aquí encara és més difícil, oi?

F. EHSAM: Sí. Però perquè som pocs. A Anglaterra i a Alemanya són més, estan organitzats i els resulta més fàcil.

I. TURK: Aquí el que fem és parlar kurd amb els nostres fills.

—Vostès creuen que veuran la independència del Kurdistan?

I. TURK: Jo n'estic segur i crec que ja tenim les bases per aconseguir-ho. I a Turquia la part més difícil ja està feta, i és que el poble kurd sàpiga quina és la seva identitat. La resta vindrà darrere, encara que sigui lent.

F. EHSAM: Jo sóc pessimista. La situació mundial ha de canviar moltíssim. Ara hem d'aspirar a aconseguir l'autonomia a cada part del Kurdistan i esperar a veure com canvia el món, i aleshores sí.

R. BERTI: Jo sóc optimista, i crec que tindrem un estat kurd independent.

La situació la veig tan negra que no pot ser pitjor.

—Un dels mites del món arabomusulmà és Saladí, però era kurd...

F. EHSAM: En comptes de lluitar per fer un país per als kurds, encara que fos petit, es va dedicar a lluitar per l'islam. La majoria del poble kurd no se sent gens orgullosa de Saladí. Que quedi ben clar. No ens ha fet res de bo. Sempre el posem com a exemple de la germanat, que tots som musulmans tant si som de l'Iraq, de l'Iraq, de Síria o de Turquia.

R. BERTI: A Damasc hi ha la mesquita on està enterrat, i quan la visita un kurd li fa un cop de peu i li diu "aixeca't, i ara fes alguna cosa pel poble kurd". Pensa que fins i tot va matar el seu cosí, quan aquest li va reclamar que ajudés el poble kurd. Saladí li va dir que tots érem musulmans i que lluitàvem per l'islam.

Oriol Cortacans